

VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE GEMEENTERAAD VAN PAPENDRECHT GEHOUDEN OP 7 NOVEMBER OM 20.00 UUR IN HET GEMEENTEHUIS TE PAPENDRECHT.

Een integrale geluidsopname van deze vergadering van de raad is te beluisteren op www.papendrecht.nl

Aanwezig: De heer A.J. Moerkerke, voorzitter; De dames: A. van den Adel (PAB), T.C. van Es (D66), B. de Heer (PAB), S.H. de Keizer (VVD), K.E. Middelkoop-van den Adel (CDA), S.J.A. Verdoorn-de Lang (PAB), H.M. van Wijngaarden (PAB) en D. Yildiz-Karso (PvdA) en de heren: A.P.J. den Dekker (ChristenUnie), L.T. van den Dool (CDA), J.L. van Erk (ChristenUnie), B.H. Grimmius (GroenLinks), M. de Haas (VVD), L.J. van Hal (D66), J. Hoogeveen (PAB), A.J. Kosten (SGP), R. Lammers (Onafhankelijk Papendrecht), E.B.A. Lichtenberg (CDA), A. Stremmer (PAB), P. Stremmer (PAB), J.G.S. van der Tak (Onafhankelijk Papendrecht), A.N. Tromp (PAB) en M.H.A. Verweij (PAB).

Mevrouw C. Verver en de heren A.M.J.M. Janssen, P.L. Paans en C. de Ruijter, wethouders

Afwezig met kennisgeving: -

Publieke tribune: ca. 20 personen

Mevrouw C. Bus, Raadsgriffier.

Verslaglegging: M. Sijses (Notuleerservice Nederland)

01. Opening

De VOORZITTER opent de vergadering en heet iedereen van harte welkom. De heer De Haas heeft aangegeven later te komen. De heer Lichtenberg is nog niet aanwezig, de voorzitter verwacht dat hij elk moment kan arriveren.

02. Vaststelling van de agenda

De VOORZITTER stelt voor om agendapunt 10, BIZ Oosteind, naar voren te halen. Dit gezien het feit dat voor dit agendapunt een aantal gasten aanwezig zijn op de publieke tribune.

De vergadering stemt hier mee in.

De heer VAN HAL verzoekt om agendapunt 9 te wijzigen in een bespreekstuk.

De VOORZITTER zegt toe dat agendapunt 9 een bespreekstuk wordt.

De heer VERWEIJ wil bij agendapunt 10 een tekstuele opmerking maken.

De VOORZITTER concludeert dat punt 10 daarmee ook een bespreekstuk wordt. Gezien voorgaande zal dit punt als agendapunt 5a geagendeerd worden.

Met inachtneming van bovenstaande wordt de agenda vastgesteld.

03. Vragenkwartier

De heer P. STREMLER vermeldt dat zijn vraag aansluit bij de inkomende stukken.

De VOORZITTER reageert dat de vraag dan bij de inkomende stukken aan de orde kan komen.

04. Vaststelling van het verslag van 17 oktober 2019

Inzake pagina 4/5

De heer A. STREMLER zegt dat er zaken staan genotuleerd die hij anders gezegd heeft. Er staat bijvoorbeeld 'als de heer Lammers het niet eens is met de inbreng van de heer Hoogeveen, dan kan hij dat in de raad of in de commissie aan de orde stellen.' Dat heeft de heer Lammers inderdaad

gedaan, maar wat de heer Stremmer juist gezegd heeft is dat het niet op deze wijze, door middel van een motie en dergelijke aan de orde gesteld moest worden maar op een normale manier. Juist dat laatste staat niet in de notulen en die schieten op deze manier hun doel voorbij. Er wordt niet weergegeven wat de heer Stremmer gezegd heeft.

De VOORZITTER zegt toe dat voor dit stukje de band zal worden afgeluisterd.

De heer A. STREMLER antwoordt dat hij dat reeds heeft gedaan en de tekst woordelijk heeft uitgetypt. Hij is bereid dit te overhandigen. Daarnaast staat in de notulen 'hij is van mening dat dit zo moet worden gedaan'. Met 'hij' wordt de heer Stremmer bedoeld. Dit is geen goed Nederlands maar klopt daarnaast ook niet. Vervolgens staat er 'dergelijke meningsuitingen mogen niet gebruikt worden om iemand uit zijn functie te zetten.' Dit klopt ook niet. De heer Stremmer heeft deze inbreng voorgelezen van geschreven tekst. Hij is bereid deze tekst ter beschikking te stellen.

De VOORZITTER zegt toe dat de tekst van de heer Stremmer en de band vergeleken zullen worden, vervolgens zullen de notulen daar op aangepast worden.

De heer A.STREMLER is hiermee akkoord.

Inzake pagina 2

Wethouder JANSSEN kan de laatste regel van de 5^e alinea niet plaatsen. Hij heeft de band niet nageluisterd en weet niet wat hij wel heeft gezegd maar de tekst 'Hij vraagt of men het restafval dan wel kwijt kan.' is niet door hem uitgesproken.

De VOORZITTER zegt toe dat dit volgens de zelfde methode aangepast zal worden.

Met inachtneming van het bovenstaande worden de notulen vastgesteld.

05. Lijst Ingekomen stukken en mededelingen

De heer P. STREMLER heeft een vraag over ingekomen stuk II A 17, 20191104 DURF, inzake het klimaatakkoord. Eind november vindt er een bijzondere ALV plaats van de VNG. Op deze ALV wordt gemeenten gevraagd of zij kunnen instemmen met het definitieve klimaatakkoord. De heer Stremmer vraagt of het college gaat instemmen met het akkoord. Zo ja of zo nee wat zijn de overwegingen van het college en hoe wil zij dat kenbaar maken?

Wethouder JANSSEN antwoordt dat tijdens de buitengewone ALV van de VNG op 29 november 2019 het klimaatakkoord inderdaad ter instemming zal worden voorgelegd. In de aanloop daarnaar zijn een aantal ledenbrieven ontvangen, onder andere de ingekomen brief A 17. De wijze waarop het college hierin staat is geheel in lijn met wat hierover al eerder in het regionale portefeuillehouders overleg is afgesproken. De drie gestelde randvoorwaarden zijn nog onverkort van kracht. Het moet voor alle betrokkenen haalbaar, betaalbaar en uitvoerbaar zijn. Vooral bij dat laatste heeft de gemeente ook een rol. Er zit nog veel onzekerheid in maar de randvoorwaarden staan voor alle gemeenten bovenaan. De VNG is aan het schakelen met het Rijk om te kijken op welke wijze het ten uitvoer kan worden gebracht. Voorlopig sluit men vanuit het regionale portefeuillehouder overleg energiestrategie aan bij de koers van de G40, waarbij gekeken wordt of de randvoorwaarden middels moties en concrete afspraken verder geborgd kunnen worden. De wethouder ziet redenen genoeg om onder die voorwaarden in te stemmen met het klimaatakkoord. Zodra hier iets in verandert, als er aan de randvoorwaarden niet voldaan kan worden, komt de wethouder hier bij de gemeenteraad op terug.

De heer P. STREMLER vindt deze beantwoording duidelijk en dankt de wethouder.

De heer LAMMERS wil brief A07. 20191029 Maastricht stralingsinfo 5G betrekken bij de behandeling van agendapunt 06, conceptbegroting 2020. Hij wil over dit onderwerp een motie indienen.

De VOORZITTER neemt hiervan akte.

05A. BIZ Oosteind

De heer VERWEIJ wil een opmerking plaatsen over een deel van de tekst onder het kopje financiën van het voorstel. Het gaat om de zin 'De jaarlijks via de WOZ opbrengsten geïncasseerde inkomsten zullen door de gemeente in de vorm van een subsidie worden verstrekt aan de stichting BIZ Oosteind. Tijdens de commissiebehandeling heeft de heer Verweij al aangegeven dat dit wellicht duidelijker gesteld moet worden zodat het voor iedereen slechts op één manier geïnterpreteerd kan worden. Beter zou zijn, 'De bijdragen van de aangesloten bedrijven, die gelijktijdig met de jaarlijkse WOZ aanslagen zullen worden geïncasseerd, worden door de gemeente in de vorm van een subsidie verstrekt aan de stichting BIZ Oosteind.'

Wethouder PAANS bevestigt dat over dit onderwerp in de vorige commissieronde is gesproken. Om de BIZ in werking te stellen zit in de aanslag van de WOZ waarde een surplus ten behoeve van de BIZ. Dit wordt door de gemeente geïncasseerd en vervolgens doorgesluisd naar de stichting.

Met inachtneming van bovenstaande aanpassing gaat de raad akkoord met dit voorstel.

6. Conceptbegroting 2020

De VOORZITTER kondigt aan dat, zoals gebruikelijk, de spreekvolgorde van de grootste naar de kleinste fractie zal zijn. Hierbij wordt in dit geval op eigen verzoek een uitzondering gemaakt voor de VVD. Deze fractie zal als laatste het woord voeren gezien het feit dat de heer De Haas nog niet aanwezig is en mevrouw Keizer slecht bij stem is.

Eerste termijn raad

Namens de PAB merkt de heer A. STREMLER op dat de begroting anders is dan men gewend is. Onder andere de afspraak vanuit het coalitieakkoord dat de maatregelen gelinkt worden met de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de VN is verder uitgewerkt. Ten opzichte van vorig jaar is de begroting een stuk kleurrijker met appjes en icoontjes. Zo zijn de ontwikkelingsdoelen nu gekoppeld aan de maatregelen. Doelstellingen zoals geen honger lijden, geen armoede, schoon water en partnerschap om de doelstellingen te bereiken. In totaal zijn er 17 doelstellingen. De VNG site 'waar staat je gemeente' vervult een belangrijke rol. Op deze site wordt op veel niveaus een vergelijking gemaakt en men kan zien hoe Papendrecht het doet. Dit is een uiterst belangrijke verdere invulling van de begroting.

De voorliggende begroting 2020 past binnen het coalitieakkoord. Voor de jaren erna gaat in 2020 aan ombuigingen gewerkt worden. Deze ombuigingen moeten ervoor zorgen dat ook voor de jaren na 2020 sluitende begrotingen opgesteld kunnen worden. Dat wordt een zware klus en zal veel van iedereen vragen. Maar gezien de financiële stand van zaken voor de komende jaren in relatie tot het voeren van een solide financieel beleid, zoals afgesproken, is er geen andere keuze.

Een onderdeel van het solide financieel beleid is dat de gemeente Papendrecht in 2018 een ondergrens voor het weerstandsvermogen van 1 heeft vastgesteld. Daardoor zijn de financiële risico's voldoende afgedekt. Dat geeft vertrouwen voor de toekomst, ondanks alle financiële zorgen die er zijn.

De fractie van PAB kan zich dan ook vinden in de begroting en is akkoord met het raadsvoorstel.

Namens het CDA zegt de heer VAN DEN DOOL dat de fractie veel waardering heeft voor de begroting 2020. Men heeft echter ook enkele vragen en een kritische kanttekening.

Het verdient waardering dat het college heel veel uit het coalitieakkoord heeft uitgewerkt en een

heldere plaats heeft gegeven in de begroting. Waarbij het is gelukt om een redelijk financieel beleid te voeren voor 2020. Zelfs als de bezuinigingen in de regio niet zouden lukken komt het tot een positief resultaat.

De fractie waardeert het ook dat het college heeft geluisterd naar de inbreng tijdens de behandeling van de kadernota voor de zomer. Zo is er een stapje terug gedaan in de participatie en is er geen inwonertop gepland.

Er is ook waardering op andere punten zoals het natuurvriendelijke maaibeheer. Dit moet goed aan de inwoners gecommuniceerd worden. Ook het park Slobbegors ziet er prachtig uit. Het zou een passende plek zijn om een mooi, oud Fokkertoestel te plaatsen.

Het is goed dat het college werk wil maken van grootschalige projecten voor zonne-energie en warmte. De fractie vraagt zich af of er mogelijkheden zijn voor een zonnepark langs de A15. Daar lijken mooie kansen in combinatie met de geluidswallen en het mogelijk ondergronds verdwijnen van de elektriciteitskabels.

De fractie heeft ook waardering voor de opstelling van het college met betrekking tot het Sociaal Domein. De problemen worden helder benoemd en de oplossing wordt niet gezocht in minder solidariteit in de regio. De fractie ziet de oplossingen, net zoals het college, eerder in een grotere eigen verantwoordelijkheid bij Jeugdzorg. Behandelingen met een meer alledaagse en minder ingrijpend karakter kunnen ook daar plaatsvinden. Minder aanbieders en sturen op de financiële kaders.

Op de langere termijn geeft het financiële beeld reden tot zorg. Het komende begrotingsjaar moet dan ook gebruikt worden om elkaar goed in de ogen te kijken en te komen tot een bijgesteld uitgavenpatroon. Een deel van de problemen wordt overigens veroorzaakt door de financiering vanuit het Rijk. Hier zal GroenLinks later, mede namens het CDA, op terugkomen.

Door de zorg voor de langere termijn is het niet te vermijden om elkaar te bevragen. Volgens de CDA fractie gaat het dan om vragen als, willen we taken blijven uitvoeren, willen we het ambitieniveau aanpassen en is het mogelijk om de werkwijze te veranderen. De fractie ziet graag een voorstel van het college tegemoet om hiermee op een goede manier aan de slag te gaan.

Naar aanleiding van de begroting heeft de fractie nog de volgende vragen:

Papendrecht is een dorp aan prachtige rivieren, met diverse havens en andere waterverbindingen met de rivieren. Het is echter nergens mogelijk om met een boot via een hellingbaan te water te gaan. Dit stond in het coalitieprogramma maar is nog niet verwerkt in de begroting.

Verder wil de fractie graag weten wat de actuele stand is met betrekking tot de invoering van de duurzame elektrische deelauto's. De steun voor deze motie was vorig jaar bijna raadsbreed. En diverse gemeenten hebben dit inmiddels succesvol ingevoerd.

De kritische kanttekening gaat over de wijze waarop de begroting is opgesteld. De begroting kan nog winnen in een sturingsinstrument voor de raad. Vragen als welke bijdrage leveren partners nu aan de doelstellingen? Hoe dragen andere partijen bij? Wat is afgesproken of overeengekomen? En vervolgens, welke meetbare doelen streven we na? Wat is de nulmeting? En waar staan we dan nu? Het zou mooi zijn als er een koppeling wordt gemaakt met indicatoren die toch al bijgehouden moeten worden zoals in 'waar staat je gemeente.nl'. Ook het onderzoeksbureau Drechtsteden kan op een aantal speerpunten helpen om de effecten van het beleid in beeld te krijgen.

Het CDA pleit hierbij niet voor een enorme hoeveelheid aan indicatoren maar wil samen een aantal kernprestaties benoemen en daarvoor indicatoren kiezen. Men hoort graag hoe het college over die suggestie denkt.

Namens de ChristenUnie zegt de heer DEN DEKKER dat de begroting 2020 een dubbel gevoel geeft bij de fractie. Aan de ene kant is men blij en tevreden met de sluitende begroting. Aan de andere kant zijn er wel zorgen over de toekomst.

De fractie ziet wel verbeterpunten voor de wijze van rapporteren. Zo leest men bijvoorbeeld niet altijd heel concrete maatregelen terug. Dat mag voor de fractie wel duidelijker en moet met elkaar naar gekeken worden.

Maar de fractie is blij met de sluitende begroting en het feit dat er is geluisterd naar de raad tijdens

de bespreking van de kadernota. De invloed daarvan is terug te zien in deze begroting. Met betrekking tot vervoer en verkeer is men blij dat er overleg wordt gevoerd met scholen en gekeken wordt naar verkeersveiligheid. Waarbij de fractie ervan uitgaat dat waar nodig ook extra maatregelen worden genomen. Zeker nu de kinderen weer in het donker naar school moeten gaan. Ook is men blij met de aandacht voor de doorstroming op de Burgemeester Keijzerweg en leest men terug dat daar een onderzoek naar gedaan wordt, waarover eerder vragen zijn gesteld. De overlast daar is erg groot, er is veel vrachtverkeer en de doorstroming is vaak slecht. Dat is niet alleen slecht voor de omwonenden en de leerlingen van De Lage Waard maar een dicht slibbend dorp is een dorp waar bedrijven zich liever niet vestigen en waar mensen misschien helemaal niet willen wonen. Wetend dat het heel moeilijk zal zijn gezien ontwikkelingen op de N3 en de A15 straks, is hier toch concrete actie nodig. Er moet blijvend aandacht voor zijn om te zorgen dat Papendrecht een dorp blijft waar doorheen gereden kan worden en waar men niet altijd vast staat.

In de paragraaf over economie vindt de fractie weinig nieuws. De kritische kanttekening is dat de maatregelen 1A tot en met 1F eigenlijk behoren tot het reguliere werk van een wethouder. De maatregelen zijn weinig ambitieus.

Men wil weten welke doelstelling gekoppeld is aan de maatregelen 4A tot en met 4E.

Met betrekking tot punt 5.3, maatregel 4A is de fractie verheugd dat de straatfeesten en buurtactiviteiten worden gestimuleerd. Men leest daar de uitvoering van de eigen motie in terug. Met betrekking tot het Sociaal Domein wil de fractie graag weten op welke wijze het college zich in gaat zetten voor de groep ouderen. Sommigen uit deze groep zijn kwetsbaar en kunnen hulp goed gebruiken. Waar is terug te vinden en hoe kan gezien worden hoe men zich inzet voor deze groep? Als laatste spreekt de fractie de zorg uit over de toekomst. Er is zorg om de regionale samenwerking, er is zorg om de financiële situatie en zorg rondom Zorg en Jeugdzorg.

In de financiële paragraaf is ook te zien dat de schuldquote omhoog gaat terwijl die volgens het coalitieakkoord omlaag zou moeten gaan. Los van allerlei technische aspecten is de vraag hoe dit binnen de perken gehouden kan worden en hoe daar omheen weer een gezonde situatie te krijgen is.

Namens Onafhankelijk Papendrecht zegt de heer VAN DER TAK dat de fractie positiever is over deze begroting dan over de vorige. Maar men ziet wel grote financiële uitdagingen aankomen die, als er niet opgepast wordt, grote nadelige gevolgen zullen hebben voor de voorzieningen.

Op dit moment sluit de begroting af met een positief saldo van bijna € 900.000. Maar vanaf 2021 nemen de tekorten in rap tempo toe. Van € 700.000 tekort in 2021 naar ruim € 3,6 mln. in 2023. De fractie vraagt zich hierbij af of de begroting die vandaag besproken wordt dan wel echt positief is. Terugkijkend naar de vastgestelde begroting 2019 was het positieve saldo toen € 550.000. Inmiddels is de eerste concernrapportage vastgesteld en is de begroting voor dit jaar met ruim € 1,2 mln. naar beneden bijgesteld. Het gevolg is een tekort van ruim € 680.000 voor dit jaar. Als er vervolgens naar de ontwikkelingen gekeken wordt op het gebied van het sociaal domein, zoals de toenemende tekorten op de Jeugdzorg, de financiële solidariteit van de regio die onder druk staat en de toenemende vraag naar Wmo voorzieningen, kan de fractie niet anders dan de conclusie trekken dat deze voorliggende begroting in de loop van 2020 ook om zal slaan naar een groter financieel tekort. Waarbij men begrijpt dat deze ontwikkelingen lastig in de huidige begroting te verwerken zijn. Maar er zijn naast de financiële tekorten ook andere ontwikkelingen. Zoals de gaten die in de klas vallen door een toenemend tekort aan leerkrachten. Aan het terugdringen van de CO2 uitstoot en aan ontwikkelingen rondom de 5G netwerken. Ook dat zijn zaken die van invloed zijn op de inwoners en op hun gezondheid. Om die reden wil Onafhankelijk Papendrecht opkomen voor een schoner en gezonder Papendrecht en dient men een aantal moties in. Deze moties hebben als onderwerp:

- Houtstook terugdringen
- Schoner en Veiliger drinkwater
- Onderzoek naar de plaatselijke effecten van 5G op de volksgezondheid

Daarnaast dient de fractie nog mede een motie in over het begrotingsevenwicht waarover GroenLinks een verdere toelichting zal geven.

Deze moties zijn als bijlage bij deze notulen gesloten.

Namens D66 zegt mevrouw VAN ES dat de begroting voor 2020 een overschot heeft dat in de jaren erna snel terugloopt naar een tekort van ruim € 3,5 mln. in 2023. De fractie complimenteert het college voor de realistische benadering op de uitgaven van de Drechtsteden en de Dienst Gezondheid en Jeugd. Het college anticipeert er op dat beide uitvoeringsorganisaties zich niet aan de afspraken zullen houden en heeft er rekening mee gehouden om hieraan extra geld uit te geven. Het college blijft niet hangen in wat zou moeten zijn maar dealt met wat is of waarschijnlijk is.

De fractie is ook tevreden met het feit dat er geluisterd is naar het ferme betoog om participatie een tandje minder te doen.

Waar men niet tevreden over is is dat het college niet is gestart met bezuinigingen of ombuigingen. Dat was bij deze begroting mogelijk geweest zonder dat het ten koste was gegaan van de voorzieningen. Ten eerste door het schrappen van de post Nieuw Beleid. Dat scheelt tonnen en er gaat toch niet meer geld uitgegeven worden als er tekorten zijn en bezuinigd moet worden. De eerste vraag is; waarom houdt het college hier aan vast?

Als tweede een vraag over de kosten van overhead van de ambtelijke organisatie. Uit een presentatie van afgelopen juni bleek dat die kosten in vergelijking tot andere gemeenten hoog zijn. Ook bleek toen dat de doorlooptijden veel te traag zijn. Dat moet en kan efficiënter. Het college had hier moten zorgen voor twee vliegen in één klap. Met minder mensen in functies die dubbelop worden gedaan heb je lagere kosten en een snellere doorlooptijd. Waarom is dat niet gebeurd?

Als derde een vraag over grote incidentele investeringen in sportvelden. Is dit wel nodig? De fractie is blij met de reeds gedane toezegging van de portefeuillehouder om te onderzoeken wat de afspraken met alle sportclubs zijn en of die allemaal nog wel terecht zijn. Daarbij heeft de fractie nu het aanvullende verzoek om te kijken of de sportverenigingen in kwestie huur vragen als derden hun velden gebruiken. En bij wie dat geld dan terecht komt, bij de club of bij de gemeente. Vaak wordt als argument voor investeringen van de gemeente gebruikt dat de velden toch openbaar zijn of mogen worden gebruikt door scholen maar als daar huur voor gevraagd wordt is natuurlijk de vraag of die huurpenningen ook naar de gemeente gaan. Mevrouw Van Es vraagt een bevestiging dat zij de antwoorden op deze vragen ontvangt voordat er uitgaven gedaan worden op dit gebied.

Met betrekking tot het Sociaal Domein en met name de Jeugdzorg wordt de gemeenteraad meerdere keren per jaar gevraagd om extra geld, bovenop de miljoenen die het al kost. De fractie ziet een levensgroot gevaar dat steeds meer kinderen in de jeugdzorg niet alleen het gevolg heeft dat de zorg onbetaalbaar wordt maar ook dat de kinderen die het echt nodig hebben niet de zorg krijgen die ze nodig hebben. Er wordt vaak een tegenstelling opgeworpen dat men of kijkt naar geld of is begaan met de kinderen. Maar als er niet gestuurd wordt op geld is men niet begaan met de kinderen, want als er niet gestuurd wordt op geld leidt juist dat ertoe dat de kinderen die écht hulp nodig hebben die niet zullen krijgen. De kosten in de tang houden werkt beschermend voor de meest kwetsbare kinderen. Dit kan wat betreft de D66 fractie zo niet lang doorgaan. Men vraagt of het college het met de fractie eens is dat woorden hier niet meer genoeg zijn en dat het tijd is voor daden?

Mevrouw Van Es sluit samenvattend af dat er bezuinigd moet worden en dat haar fractie van mening is dat dit nu al had gekund en gemoeten. Verder vindt de fractie het onrealistisch om te wachten op het Rijk. Landelijk gezien zijn de problemen enorm en hoeveel het Rijk ook extra gaat overmaken aan Papendrecht, het zal nooit genoeg zijn voor de tekorten die nu worden voorzien. Naast de tekorten waarvoor geld nodig is zijn er ook middelen nodig voor grote opgaven zoals de energietransitie en nieuwbouw voor het voortgezet onderwijs. Waarbij op de achtergrond ook nog het dreigend uiteenvallen van de Drechtstedensamenwerking speelt. Geheel in lijn met de huidige naïeve wereldwijde trend wordt gedacht dat ieder voor zichzelf tot grotere rijkdom leidt dan samenwerking met elkaar. Als dat sentiment het gaat winnen gaat ook dat nog behoorlijk extra geld kosten.

Namens de SGP zegt de heer KOSTEN dat de begroting 2020 realistisch is. Zoals ook D66 al aangaf zijn de inzichten met betrekking tot de Drechtsteden en de Dienst Jeugd en Gezondheid en de mogelijke financiële consequenties verwerkt. Het is het college gelukt om een collegeprogramma financieel te vertalen en men is blij met de extra inzet op duurzaamheid en groen. De global goals zijn nieuw en de fractie is benieuwd hoe dat verder uitgerold gaat worden.

De fractie heeft geconstateerd dat het college heeft geluisterd naar de raad, met name als het gaat om participatie en het punt kwetsbaarheid. Op deze punten zijn bedragen bijgesteld. Dat geldt niet voor evenementen. Dit punt heeft de fractie aangekaart tijdens de algemene beschouwingen van de kadernota. Het is echter wel een eenmalige uitgave en dat vindt de fractie passend gezien de ombuigingen die er nog aankomen. Het is gekoppeld aan het thema 75 jaar bevrijding. Dat is een mooi thema en de moeite waard om dit voor alle inwoners mogelijk te maken en betrokken te krijgen. Vooral omdat ook veel bedrijven en partijen op dit punt initiatieven nemen.

Wat betreft de wijze van opstellen van de begroting sluit de heer Kosten zich aan bij de bijdrage van het CDA en zijn eigen opmerkingen die hij reeds in de vergadering van de commissie ABZ heeft geplaatst.

De SGP verwacht dat het spannend gaat worden om een langdurig en langjarig stabiel financieel beleid te voeren. Om die reden is het goed dat er het eerste kwartaal van 2020 gaat worden nagedacht over bezuinigingen. Waarbij de vraag is of we het lef hebben om passende maatregelen te nemen. De SGP ziet dat de gemeente het lastig heeft met de stabiliteit in de bijdragen van het Rijk. Het is bekend dat de VNG zich daarvoor ingezet heeft en dat er ook in de Tweede Kamer inmiddels een motie is aangenomen waarin toegezegd is dat de systematiek bekeken wordt. Begin 2020 komen de resultaten daarvan naar buiten en daar is de fractie nieuwsgierig naar.

De heer Kosten verwijst naar de bijdrage van mevrouw Van Es waar zij een soort bredere context schetst waarbinnen de afwegingen voor bezuinigingen gemaakt moeten worden. Dat deelt de heer Kosten, hij vindt het belangrijk om dit mee te nemen.

De SGP stemt in met de begroting.

Namens de PvdA merkt mevrouw KARSO op dat de begroting 2020 in stijl veel lijkt op het coalitie akkoord. Er wordt veel verkend, opgehaald, onder- en uitgezocht. Ze vindt echter weinig concrete plannen en maatregelen terug. Op die manier zijn duidelijke resultaten ook niet meetbaar. Om die reden onderschrijft ze de mening van het CDA dat er echt werk gemaakt moet worden met betrekking tot de indicatoren.

De financiën in de meerjarige begroting zijn niet sluitend. De fractie is van mening dat er eerder met de ombuigingen en bezuinigingen aan de slag gegaan had moeten worden. Daarbij moet dan heel breed bij bepaalde contexten gekeken worden want ook met extra geld van het Rijk gaat Papendrecht het niet redden om de begroting sluitend te krijgen. Er moeten strategische keuzes gemaakt worden en vervolgens is men verantwoordelijk voor de uitvoering daarvan. De PvdA fractie voelt zich verantwoordelijk voor de dreigende rode cijfers.

Met betrekking tot de transformatieopgave in het Sociaal Domein is de fractie van mening dat er meer integraal gekeken moet gaan worden. Als er slimme keuzes gemaakt worden kan dat leiden tot een goede zorgstructuur in de wijken, dat gaat pas echt zorgen voor een betaalbare zorg. De zorgvoorzieningen die er zijn moeten overeind gehouden worden, zodat kwetsbare groepen de zorg kunnen krijgen die ze verdienen. Er moet meer geïnvesteerd worden in preventie zodat problemen voorkomen worden. Het is bekend dat de vergrijzing gaat toenemen, er zullen dus ook meer mantelzorgers nodig zijn. Daarnaast is een gezonde leefstijl simpelweg niet voor iedereen weggelegd en zorg wordt duurder. Om die reden moet er anders te werk gegaan worden. Er moet anders naar dingen gekeken worden. Stimuleren, informeren en laten organiseren, met overtuiging en visie. De PvdA fractie vraagt het college om meer in te zetten op een integrale aanpak. Waar systemen niet angstvallig in stand worden gehouden en men met elkaar kijkt naar zaken die wellicht beter kunnen. De PvdA staat een concrete visie en een integrale aanpak voor die werkt en mogelijk zelfs geld oplevert. Maar het moet vooral preventief werken. Om die reden dient de PvdA een motie in die zich richt op senioren. Omdat er genoeg senioren zijn die als kwetsbaar bestempeld kunnen worden. En

Los daarvan is het een manier om sporten en bewegen te stimuleren voor deze doelgroep. Daarbij komt nog het effect dat het naast het stimuleren van een gezonde leefstijl ook ontmoeting creëert en daarmee een aantal mensen uit hun isolement kan halen. Dat is extra winst.

De motie is als bijlage bij deze notulen gesloten.

Namens GroenLinks vraagt de heer GRIMMIUS hoe het voor de inwoners van Papendrecht zichtbaar is dat de begroting van 2020 vooralsnog een positief resultaat heeft. Dit positieve resultaat is geen verdienste van het college, dat stelt het college zelf op pagina 3. Het positieve saldo is vooral het gevolg van de bijstelling van de algemene uitkeringen en opgenomen ombuigingen van verbonden partijen. De jaren na 2020 is de situatie beduidend anders en zal er verder omgebogen moeten worden. De vraag is hoe Papendrecht er werkelijk voor staat. De netto schuldquote ligt boven de 100%, dat is matig tot onvoldoende. Dit wordt afgezwakt door de lening aan Rivas en Fokker te benoemen omdat daar rente van ontvangen wordt. Maar daar is wel een risico aan verbonden, en dat wordt niet vermeld.

De exploitatieruimte is ook niet gunstig. Beleid waar een forse investering voor nodig is zonder dat daarbij inkomsten worden gegenereerd is nagenoeg onmogelijk om uit te voeren. Regionaal is er een taakstelling binnen het Sociaal Domein. Daarbij wordt gezegd dat dit ingrijpend is in het leven van mensen. Er is dus een positief begrotingsresultaat maar de meeste inwoners gaan toch pijn ervaren in hun portemonnee. En dan met name de meest kwetsbare groepen, namelijk de inwoners die, vaak noodgedwongen, gebruik moeten maken van het sociaal domein.

Dit heeft ertoe geleid dat GroenLinks samen met het CDA, PAB en OP een motie heeft voorbereid genaamd 'begrotingsevenwicht'. *Deze motie is als bijlage bij deze notulen gevoegd.*

In het college actieprogramma staan een zestal speerpunten verwoord welke op onderdelen getemperd zullen worden. Maar welke onderdelen zijn dat?

Verder stelt de heer Grimmus nog een aantal inhoudelijke vragen.

Op pagina 24 onder het hoofdstuk Verkeer, Vervoer en Waterstaat wordt gesproken over een onderzoek naar mogelijk sluipverkeer over de Burgemeester Keijzerweg. Dit is een belangrijke doorgaande weg in Papendrecht die ook dagelijks gebruikt wordt door veel scholieren. Mede gelet op de ontwikkelingen met onderhoud op de N3 en A15 vraagt de fractie hoe het met dit onderzoek staat.

Verder wil de fractie weten wie precies verantwoordelijk is voor het onderhoud van de jachthaven, inclusief het uitbaggeren. Wat is hierbij de rol van de watersportvereniging?

Bij het stukje dat gaat over de sportaccommodaties wordt bij de samenwerkingspartners gesproken over externe adviseurs. Een externe adviseur is geen samenwerkingspartner maar iemand die ingehuurd wordt voor een van te voren vastgesteld tarief.

Bij hoofdstuk 5.7, Openbaar groen staat onder punt 2p het voortzetten van operatie Steenbreek. Dit moet gebeuren door het enthousiasmeren van inwoners en bedrijven om hun tuin te vergroenen. De fractie ziet dit enthousiasmeren niet terug, waar bestaat dit uit? Wel ziet men een tegenwerking met non-argumenten als het gaat om de uitvoering van de motie 'regenton' terwijl die motie prima past in deze maatregel.

Verder wordt gesproken over de aanleg van een trap naar het viaduct bij de N3 en A15 als een wandelverbinding. Waar komt deze trap opeens vandaan en welke noodzaak heeft deze?

Waar past het invoegen van de bestuurlijke vernieuwing in de begroting? In het kader van de participatie en Zichtbaar Nabij mag verwacht worden dat dit onderwerp zijn basis vindt in de begroting 2020. Het doel van de bestuurlijke vernieuwing is de raad meer in positie te brengen door goed geïnformeerd te zijn. De fractie mist echter de borging hiervan in de begroting.

De fractie van GroenLinks heeft een aantal maal aandacht gevraagd voor het gemeentelijk vastgoed. Dit najaar zou de raad geïnformeerd worden over de huidige stand van zaken, het daadwerkelijk afstoten van gemeentelijk vastgoed. Tot op heden heeft men niets vernomen en ook in de begroting is er niets van terug te vinden. Daarom de vraag hoe het met het afstoten van het gemeentelijk vastgoed staat.

In hoofdstuk 8.3, Wonen en bouwen is als belangrijk aspect 'duurzaam Papendrecht, onze voorbereiding op de energietransitie' opgenomen. Begrotingstechnisch staat Papendrecht nu nog in de plus maar de jaren erna gaat het de min in. Terwijl het jaar 2050, het jaar van het klimaatakkoord, steeds dichterbij komt. Afgelopen dinsdag was er een gepassioneerde presentatie over dit onderwerp bij de Drechtraad van de regionaal portefeuillehouder, maar waar staat Papendrecht en waar blijven de voorstellen?

Namens de VVD meldt mevrouw DE KEIZER dat de fractie de begroting niet positief ziet. Door een verschuiving van de reserves wordt dit jaar nog een positief beeld bereikt, maar dat is geen garantie. De komende jaren laat de begroting een nog veel negatiever beeld zien, olopend tot bijna € 4 mln. Het is een begrotingstekort van bijna € 200 per huishouden wat ergens gevonden moet worden. De VVD gaat niet akkoord met het ophogen van de belastingen om dit tekort recht te trekken. De portefeuillehouder heeft tijdens de commissie ABZ aangegeven ook de komende jaren met een sluitende begroting te komen. De fractie zal hem helpen waar dat kan en wenst hem veel succes. Maar de houding van het college moet wel veranderen. Er komt een enorm begrotingstekort op Papendrecht af en daarom zullen uitgaven moeten worden geschrapt. Die maatregelen worden komend jaar door het college voorgelegd. Waarbij de mogelijkheden om te sleutelen aan de begroting beperkt zijn door de verplichtingen van de gemeente in de diverse gemeenschappelijke regelingen. Het college heeft in haar raadsinformatiebrief aangegeven dat punten uit het college actieplan ontzien zullen worden bij de mogelijke maatregelen. Daardoor lijkt het organiseren van een feestje of het les geven in de Papendrechtse geschiedenis wel belangrijker dan de portemonnee van de Papendrechtse inwoners. En als kers op de taart is er de inflatie van het nieuwe beleid. Het college vindt blijkbaar haar nieuwe te verzinnen beleid zo belangrijk dat daar de komende jaren nog meer geld voor wordt gereserveerd. Daarmee wordt echt het verkeerde signaal afgegeven aan de inwoners. De VVD vindt dit ongehoord en onjuist. Ten eerste omdat nieuw beleid alleen het eerste jaar onder de post nieuw beleid dient te worden opgevangen maar daarna moet het gewoon in de begroting worden verwerkt. Ten tweede omdat de portefeuillehouder heeft aangegeven dat er nog geen concreet beleid tegenover staat, men heeft dus nog geen idee waar het geld voor gebruikt gaat worden. Ten derde geeft het een verkeerd signaal omdat in de paragrafen staat dat er eigenlijk geen ruimte is voor nieuwe beleid en er naar bezuinigende maatregelen gezocht moet worden. En als laatste; elke euro die teveel wordt gebruikt moet worden opgehoest door de inwoners van Papendrecht. Om die reden heeft de VVD fractie een motie voorbereid waarmee het ophogen van de post nieuw beleid wordt teruggebracht naar de normale hoogte. Het is slechts een druppel op een gloeiende plaat maar geeft het signaal af dat het college zichzelf niet belangrijker vindt dan de bevolking van Papendrecht.

Een ander signaal uit de begroting is dat het college geen verantwoordelijkheid neemt. Er worden zaken twee of drie jaar vooruit geschoven terwijl daar geen reden voor is. Onderhoud wordt naar achteren geschoven, begrotingsmaatregelen komen pas het volgende jaar aan bod. Er wordt alleen maar publiciteit gezocht met leuke dingen.

Enkele jaren geleden is een grote tak uit de bomen op de Veerdam gevallen. Toen bleek dat de bomen ziek waren en gekapt moesten worden. De meest zieke bomen zijn direct gekapt en de rest zou in 2020 moeten volgen. Nu neemt het college het besluit om die kap nog drie jaar uit te stellen met als reden dat er nog langer genoten kan worden van deze mooie laan. Maar nog langer wachten betekent een verhoogd risico dat er nog eens een tak naar beneden komt. Daarom vraagt de VVD het college om daadkrachtig op te treden en haar verantwoordelijkheid te nemen. In alles, geen slappe hap.

Tijdens de ABZ vergadering heeft de fractie al vragen gesteld over het mogelijke flankerende beleid voor het sociaal domein. Zoals de fractie het nu begrijpt heeft de gemeente aangegeven dat er in de regio een taakstelling van € 5 mln. gevonden moet worden. Vervolgens kan door het zogenaamde flankerend beleid in Papendrecht deze taakstelling weer worden teruggedraaid. De fractie ziet dan het nut van de taakstelling niet, er wordt dan niet bezuinigd maar de uitgave wordt verschoven. Graag een toezegging van de wethouder dat deze verschuiving niet gaat gebeuren.

De fractie vindt het echter niet allemaal kommer en kwel in de begroting. Het grote deel is logisch en noodzakelijk, maar de fractie is wel van mening dat het college verantwoordelijkheid moet nemen en niet alleen op de winkel moet passen. Het college moet daadwerkelijk kijken naar het algemeen belang van Papendrecht en daarbij moet verder gekeken worden dan de komende jaren. Geen struisvogelpolitiek maar beleid maken en voeren in deze hectische financiële tijden.

De heer De Haas sluit aan bij de vergadering.

De VOORZITTER meldt dat de volgende moties voldoende zijn ondertekend en derhalve deel uitmaken van de beraadslaging:

- Houtstook
- Schoner en Veiliger drinkwater
- Senioren Fit
- Begrotingsevenwicht
- Nieuw beleid

Deze moties zijn als bijlage bij deze notulen gesloten.

Vervolgens schorst de voorzitter de vergadering voor 20 minuten.

De heer Lichtenberg sluit aan bij de vergadering.

Eerste termijn college

Wethouder PAANS stelt de betrokkenheid van de raad erg op prijs. Hij is blij dat het controlerende en kaderstellende orgaan de importantie van de financiën van de gemeente ziet.

De begroting 2020 is niet kunstmatig maar geschetst op de situatie en feiten zoals die nu bekend zijn. Wat de toekomst brengt is niet exact bekend, wat voorligt is wat men nu weet met een hele transparante opstelling.

Er zijn een aantal opmerkingen gemaakt met betrekking tot indicatoren. Uit overlevering weet de wethouder dat er twee jaar geleden ook een sessie met de raad is geweest waarbij toen is gekozen voor 'waar staat je gemeente'. Dit kan verder uitgebouwd worden en daarom nodigt de wethouder de raad uit om samen met het college te kijken welke indicatoren echt behulpzaam zijn om de raad in staat te stellen om de rol te kunnen vervullen. Het moet toegevoegde waarde geven op het beleid dat in deze gemeente gevoerd wordt.

Ook werd door een aantal fracties opgemerkt waarom het college niet al begonnen is met de bezuinigingen of het terugdringen van kosten. De wethouder verzekert de raad dat dit al meerdere keren is gedaan. Op dit moment gaat het college al terughoudend om met uitgaven. De verzoeken om geld, extra steun, het verlengen van contracten voor langere tijd, dat wordt allemaal niet gedaan. Elke partij krijgt de waarschuwing dat er een interessant ombuigingsproces gaat worden uitgevoerd waarbij niets ter discussie staat, er zijn geen heilige huisjes. Het college geeft dit signaal krachtig af aan alle partners waarmee wordt samengewerkt.

Het college verwacht, met de ombuigingen, ook de komende jaren een sluitende begroting te presenteren. De wethouder is blij te vernemen dat dit met steun vanuit de raad kan gebeuren, ieder in de eigen rol en verantwoordelijkheid.

Vervolgens gaat de wethouder nog in op een aantal specifieke vragen.

Voor wat betreft de meetbare doelen en indicatoren zijn er stappen vooruit gezet maar dit is een dynamisch proces. Er moet goed gekeken worden welke indicatoren van toegevoegde waarde zijn om de raad zijn werk goed te laten doen.

De punten 4a tot 4e bij het kopje economie moet zijn 3a tot 3e. Er zijn drie doelen en de maatregelen zitten in die drie categorieën. Dit is een omissie van de zijde van het college.

Met betrekking tot het binnen de perken houden van de schuldquote antwoordt de wethouder dat door het wegvallen van de bouwgrond exploitaties de omzet van de gemeente naar beneden is

gegaan terwijl de leningen in portefeuille wel op hoger niveau zijn gebleven. Dat leidt ertoe dat de quote naar beneden gaat. Indien er in de toekomst investeringen gedaan moeten worden die de gemeente niet zelf kan betalen moet er vreemd vermogen aangetrokken worden. Op dat moment zal moeten worden afgewogen wat belangrijker is, de quote of de investering. Dat wordt een interessante opstelling. De zorg is dat de quote richting oranje of rood dreigt te gaan. De raad zal op alle momenten van de P&C cyclus meegenomen worden in de stand van zaken van de kerngetallen. Het college heeft een doorkijk gegeven van 2021 en verder en daar is inderdaad een oplopend nieuw beleid te zien. Dit is conform het college akkoord. Maar ook dit nieuw beleid vormt onderdeel voor de discussie met betrekking tot de ombuigingen. Als de conclusie getrokken wordt dat dit geld nodig is om de begroting sluitend te krijgen dan kan dat ingezet worden. De raad heeft het budgetrecht en stelt de kaders.

De wethouder heeft reeds toegezegd dat het onderzoek met betrekking tot de sportverenigingen iets wordt verbreed. De onderverhuur wordt meegenomen zodat duidelijk wordt welke afspraken daar in het verleden over zijn gemaakt.

De wethouder is het eens met de uitdrukking geen woorden maar daden met betrekking tot het sociaal domein. Papendrecht is weliswaar krachtig maar heeft te maken met een groter krachtenveld. In de regio is zichtbaar dat eenieder op het eigen erf gaat. Dat is een zorgelijke tendens als men krachtig op wil treden. Het college wil in samenspel met de raad en het mandaat aan portefeuillehouders uit de regio zodat er krachtig kan worden opgetreden.

De externe adviseurs bij de accommodaties horen daar niet te staan. Het kan zijn dat er incidenteel iemand nodig is om te adviseren maar zeker niet continue.

Met betrekking tot de opmerkingen over flankerend beleid zegt de wethouder dat er in de commissie is aangegeven dat er regionaal al wel een taakstelling ligt, maar die moet nog gevuld worden met maatregelen. De wethouder pleit voor de goede volgorde. Eerst de maatregelen kwantificeren, dan de consequenties in beeld brengen en dan een discussie of er flankerend beleid in de gemeente nodig is.

Wethouder VERVER bevestigt dat het budget voor participatie naar beneden is bijgesteld naar aanleiding van de zienswijze van de raad tijdens de behandeling van de kadernota. Ze dankt voor de waarderende woorden uit de raad daarvoor.

De inzet voor ouderen is op diverse plaatsen terug te vinden. In de eerste plaats in het lokaal beleidsplan sociaal domein dat op dit moment in de maak is. Aan dat beleidsplan wordt een uitvoeringsprogramma gekoppeld. Dit beleidsplan wordt op termijn aan de raad voorgelegd. Daarnaast is Sterk Papendrecht met dit onderwerp bezig. Zij hebben daar onlangs zelf in hun halfjaarlijkse rapportage over gerapporteerd. Zij voeren signalerend huisbezoek uit en handelen daarnaar. Er is vroeg signalering op het gebied van dementie. Er wordt individuele voorlichting gegeven op het vlak van langer veilig thuis wonen. En, specifiek richting mantelzorgers, is er de respijtwijzer, een stuk advisering en de verwenweek. Daarnaast wordt er door wethouder De Ruijter op dit moment gewerkt aan een gezondheidsbeleid.

Wethouder DE RUIJTER gaat als eerste in op de vragen over de hellingbaan. Deze is inderdaad niet opgenomen in de begroting 2020. Op dit moment is men bezig met de verkenning en dat duurt nog even. De wethouder geeft mee dat het een complexe zaak is omdat er onder andere veel parkeerruimte nodig is. Het college komt op de hellingbaan terug. Eerst zal er een voorstel naar de raad komen en dan kan gekeken worden of het opgenomen kan worden in de begroting.

Het onderzoek inzake sluijverkeer loopt. Het is een ingewikkeld onderzoek want het heeft voor een deel ook met handhaving te maken. De wethouder verwacht de raad in het tweede kwartaal van 2020 over de uitslag van het onderzoek te kunnen informeren.

De jachthaven is in beheer bij de Watersportvereniging Papendrecht. Dat is een goedlopende vereniging. Alles wat in het water drijft is van de vereniging, dus ook het havenkantoor. De gemeente

is verantwoordelijk voor het water en het baggeren. Dat baggeren gebeurt volgens een vast bestek in samenwerking met Rijkswaterstaat en het gemeentelijk Havenbedrijf van Rotterdam.

Met betrekking tot de ouderen begrijpt de wethouder de zorgen van de PvdA goed. Er is onderzoek gedaan en de motie van de PvdA zou handelen om ongeveer 7.000 inwoners. Dat komt dan op een bedrag van ongeveer € 350.000. Dat vindt het college in deze tijd van heroverwegingen een stap te ver. Om die reden heeft de motie Senioren Fit niet de voorkeur van het college. Daarnaast is het zo dat bewoners met een aanvullende zorgverzekering op dit gebied zelf dingen kunnen aanvragen. Het college ontraadt deze motie.

Wethouder JANSSEN constateert naar aanleiding van de informatieronde over natuurvriendelijk maaibeheer dat het een goede zaak is om vaker duiding te geven aan wat er gedaan wordt en waarom het gedaan wordt.

Met betrekking tot elektrische deelauto's zijn gesprekken gaande met een partij. De gemeente is daarbij ondersteunend.

De wethouder brengt de motie Houtstook ter sprake. Op basis van een motie vindt het college het lastig om te opereren. Er is inmiddels een stookalert-app en binnenkort verschijnt een schone lucht akkoord. Dat gaat verder dan alleen houtstook. De wethouder stelt voor om in raads- of commissieverband breed over dit onderwerp te discussiëren alvorens hier een standpunt over in te nemen. Het college ontraadt deze motie.

Binnenkort wordt er overgestapt op het drinkwater wat ook in Sliedrecht wordt gebruikt. Dit zal in de komende 1,5 jaar gebeuren. Zodra het tijdstip bekend is zal de wethouder de raad hiervan op de hoogte brengen. Het college kan dit niet bespoedigen en ontraadt om die reden de motie Schoner en Veiliger Drinkwater.

Het is de vraag of een gemeente verantwoordelijk moet zijn voor een onderzoek naar plaatselijke effecten van een 5G netwerk op de volksgezondheid. Daarnaast heeft de gemeente er niet direct de middelen en mensen voor om een dergelijk onderzoek uit te voeren. Ook deze motie wordt ontraden door het college.

Met betrekking tot het enthousiasmeren in het kader van de operatie Steenbreek is afgelopen maand een lijst van maatregelen aan de raad gestuurd. Met name GroenLinks was hierover enthousiast, om die reden is de wethouder verbaasd dat er nu juist door die fractie opmerkingen gemaakt worden dat het meer en beter moet. Overigens is de wethouder het daar wel mee eens, het kan altijd meer en beter. Er wordt samen met het Waterschap en woningbouwcorporaties bekeken welke maatregelen mogelijk zijn. Het college zal in het voorjaar terugkomen op de motie Regenton. Ook deze motie maakt onderdeel uit van het totaalpakket van maatregelen.

De trap bij de A15 is om de aansluiting op die plek te waarborgen die anders zou komen te vervallen door de groenimpuls en de nieuwe waterberging die daar wordt gerealiseerd.

De wethouder komt de afspraak met betrekking tot het gemeentelijk vastgoed na. Komende week staat dit onderwerp op de agenda van het college, daarna staat het geagendeerd voor de commissie Ruimte.

De resultaten die gepresenteerd werden tijdens de regionale bijeenkomst over de energiestrategie zijn de uitkomst van een gezamenlijke inspanning van alle leden van het portefeuillehouders overleg Energiestrategie. Op basis van de enquête die begin van dit jaar onder bewoners is gehouden wordt een duurzaamheidsagenda opgesteld. De speerpunten daarvan zijn al bekend en in de kadernota en begroting verwerkt. Er wordt van alles gedaan op dit gebied maar de wethouder is wel van mening dat het niet voldoende is.

Het kappen van de bomen op de Veerdam wil het college gefaseerd doen omdat dit veiligheidstechnisch verantwoord is. De bomen worden twee keer per jaar geïnspecteerd. Op deze wijze kan er langer genoten worden van de bomen.

Burgemeester MOERKERKE zegt dat het op dit moment nog prematuur is om zaken als overhead in de organisatie mee te nemen in de begroting. De raad is over dit onderwerp bij de behandeling van de kadernota geïnformeerd waarbij is toegezegd dat er regelmatig op dit onderwerp teruggekomen zal worden. In het eerste kwartaal van 2020 zal de raad op de hoogte gebracht worden van de huidige stand van zaken.

De bestuurlijke vernieuwing is verwerkt in het taakveld bestuur.

Wethouder PAANS reageert op de motie Begrotingsevenwicht. Het college omarmt deze motie, dit biedt de mogelijkheid dat er naar de toekomst beter gebudgetteerd kan worden.

Tweede termijn raad

De heer A. STREMLER zegt dat de fractie de adviezen van het college betreffende de moties overneemt. De enige motie die de fractie ondersteunt is de motie Begrotingsevenwicht.

Met betrekking tot de motie Nieuw Beleid zegt de heer A. Stremmer dat het een rare zaak zou zijn als er vier jaar lang geen nieuw beleid mogelijk zou zijn. Dan ontstaat er stilstand en dat is niet goed. De fractie ondersteunt uitsluitend punt 6 uit de motie dat de gemeenteraad en het college de plicht hebben om zuinig en zinvol om te gaan met gemeenschapsgeld.

De heer DE HAAS vraagt ter verduidelijking dat hij de heer Stremmer hoort zeggen dat hij nieuw beleid belangrijk vindt. Is hij het daarmee eens met de motie?

De heer A. STREMLER antwoordt dat hij het niet eens is met de motie. De bedragen die in de begroting staan gereserveerd voor nieuw beleid moeten zeker blijven staan. Nieuw beleid moet mogelijk zijn om te anticiperen op ontwikkelingen in de samenleving.

De heer DE HAAS vraagt of de heer Stremmer dan van mening is dat er de afgelopen jaren geen nieuw beleid mogelijk was.

De heer A. STREMLER antwoordt dat nieuw beleid altijd in de begroting heeft gestaan. Het is normaal om een reservering te maken voor de mogelijkheid dat er kosten voor nieuw beleid gemaakt moeten worden. Als het niet aan de orde is blijft het geld beschikbaar voor andere dingen.

De heer DE HAAS is van mening dat het haaks tegenover elkaar staat dat de heer Stremmer het eens is met punt 6 uit de motie en vervolgens zegt dat het geld niet gebruikt hoeft te worden als het maar gereserveerd staat.

De heer A. STREMLER is van mening dat de mogelijkheid voor nieuw beleid moet bestaan en om die reden in de begroting moet worden opgenomen maar onderschrijft daarbij wel de woorden van de heer Paans dat als er straks aan de ombuigingen gewerkt gaat worden er geen heilige huisjes zijn. Mevrouw VAN ES vraagt duidelijkheid; moet er altijd geld zijn voor nieuw beleid of kan het ter discussie staan als dat nodig is bij de ombuigingen.

De heer DE HAAS bestrijdt niet dat er ruimte moet zijn voor nieuw beleid. Al jarenlang staat er € 100.000 in de begroting voor nieuw beleid.

Dat vindt de fractie voldoende en ziet geen reden om te verhogen. Zeker omdat de portefeuillehouder zelf aangeeft dat er nog geen doel voor is. Hij vraagt of de heer Stremmer het met hem eens is dat € 100.000 voldoende is om nieuw beleid te maken. Zoals al jaren gedaan wordt.

De heer A. STREMLER vindt de opgevoerde bedragen redelijk, hij volgt het college daarin. In antwoord op de vraag van mevrouw Van Es antwoordt de heer Stremmer dat hij het niet uitsluit dat bij toekomstige ontwikkelingen iets van het bedrag af gaat.

De heer P. STREMLER gaat in op de motie Houtstook. Dit onderwerp is vorig jaar reeds uitgebreid besproken in de commissie Ruimte. De fractie wil eerste het luchtakkoord afwachten en dan kijken wat er verder in Papendrecht aangepakt kan worden. Dat is beter dan nu één los onderdeel beet te pakken.

De heer KOSTEN merkt op dat de heer P. Stremmer de wethouder volgt, deze heeft aangeboden om in een commissie in te gaan op dit thema. Betekent dit dat de heer Stremmer ook open staat voor een verbod op houtstook?

De heer P. STREMLER vindt het prima om in een commissie over dit thema te gaan praten. Het lijkt hem beter om dit breder te trekken dan specifiek houtstook. Op dat moment kan er naar elkaars argumenten geluisterd worden.

De heer KOSTEN vraagt naar het standpunt van PAB op dit punt.

De heer P. STREMLER antwoordt dat dit verder in de fractie nog wordt doorgenomen. Mocht het ter sprake komen in een commissie zal hij daar op dat moment op reageren.

Met betrekking tot de motie Schoner en Veiliger drinkwater kan de fractie de portefeuillehouder volgen. Zijn antwoord was duidelijk. Het gaat gebeuren en de raad wordt geïnformeerd op moment dat het zover is of als er andere zaken aan de orde zijn op dit gebied.

Het onderwerp van de motie over het onderzoek van effecten van 5G op de volksgezondheid staat op de agenda van de volgende commissie Ruimte. Dat heeft de PAB geagendeerd. De fractie wil om die reden de motie over dit onderwerp op dit moment niet steunen.

Mevrouw VERDOORN gaat in op de motie Senioren Fit. Door middel van een aanvullende ziektekostenverzekering kan de check up ook aangevraagd worden. Mevrouw Verdoorn verwijst naar de folder Beweegwijzer 60+. Vanuit Papendrecht wordt er behoorlijk veel gedaan met betrekking tot bewegen voor ouderen. Het bedrag van € 350.000 vindt de fractie een groot bedrag om te reserveren in 2021. De fractie steunt de motie niet.

De heer VAN DEN DOOL vindt het goed om te horen dat er gesprekken gevoerd worden met betrekking tot de elektrische deelauto's. De motie riep ook op om actief te faciliteren. Daar wil hij graag nog een keer over spreken. Verder vraagt hij de wethouder wanneer er iets over dit onderwerp te melden valt.

Daarnaast wil de heer Van den Dool graag nog antwoord op zijn vraag over zonne-energie. Of de strook langs de A15 interessant is. De CDA fractie wil graag weten wat er op dat gebied gaat gebeuren in Papendrecht.

Mevrouw VAN ES merkt op dat er binnenkort op het dak van de sporthal 558 zonnepanelen in gebruik worden gesteld. Dat is al een behoorlijk aantal. Wat betreft de overige locaties en wat daar gedaan wordt is afgelopen week in de Drechtsteden gezegd dat voor het einde van volgend jaar alle gemeenten moeten aangeven hoe zij de taakstelling gaan invullen en welke locaties daarvoor aangewezen worden. Daar zouden zonnepanelen langs de A15 een onderdeel van kunnen zijn. Wat de fractie van D66 betreft zou het goed zijn als dit integraal opgepakt wordt omdat dat dan toch ingevuld moet zijn. Ze vraagt naar de mening van het college in deze.

De heer VAN DEN DOOL beschouwt de opmerking van mevrouw Van Es als een onderstreping van zijn betoog en gaat verder met de moties.

De fractie vindt het belangrijk om verantwoord om te gaan met houtstook en heeft er alle vertrouwen in dat de wethouder dat op een goede manier zal initiëren en ook dit stookseizoen weer onder de aandacht zal brengen. Daarom vindt de fractie de motie Houtstook overbodig.

Dat geldt ook voor de motie voor Schoner en Veiliger drinkwater. De wethouder heeft toegezegd dat zodra dat kan overgeschakeld zal worden naar de andere bron. Daarmee vindt de fractie de motie overbodig.

Er zijn enorme onderzoeken gedaan naar de gevolgen van 5G en dat leidt niet tot de gedachte dat het schadelijk is voor de gezondheid van de bevolking. Wat de fractie betreft is het onderzoek dan ook niet nodig.

Met betrekking tot de motie Senioren Fit is men het eens met wat al eerder in de tweede termijn is gezegd. Het onderwerp is heel belangrijk maar er gebeurt op dit gebied ook al heel veel. Mede gezien

het bedrag dat ermee gemoeid is zal de fractie deze motie niet steunen.

Met betrekking tot nieuw beleid is de fractie het eens met de wethouder. Ook als het gaat over nieuw beleid zijn er geen heilige huisjes. Als het niet anders kan dan moeten op dat gebied wellicht ook ombuigingen komen, maar dat zal het komende jaar duidelijk worden. In die zin is het overbodig om de motie nu aan te nemen. Het zit reeds in het beleid, er is duidelijk met elkaar afgesproken hoe het komende jaar naar het evenwicht van de begroting gekeken wordt.

De fractie steunt de motie Begrotingsevenwicht hoofdzakelijk om twee redenen. Ten eerste omdat de decentralisaties op het sociaal domein door het Rijk met onvoldoende middelen worden ondersteunt. Daarnaast omdat het trap op trap af systeem maakt dat fatsoenlijk sturen op het financiële beleid als gemeente onmogelijk is.

De heer DE HAAS is van mening dat het wel makkelijk klinkt als het nieuw beleid wordt opgehoogd en vervolgens deel gaat uitmaken van de ombuigingen. Als je het zo bekijkt maakt het de motie Nieuw Beleid sterker. Hij pleit ervoor dat de motie alsnog omarmd wordt.

De heer De Haas probeert het antwoord over het flankerend beleid te vertalen. Naar zijn mening betekent het dat bezuinigingen die opgelegd worden in de regio via de achterdeur weer teruggedraaid worden als dat nodig is.

Met betrekking tot de bomen op de Veerдам zegt hij dat langer genieten van de bomen altijd prettig is. Hij hoopt dat de wethouder gelijk heeft met betrekking tot de veiligheid.

Mevrouw VAN ES reageert met betrekking tot de bomen op de Veerдам. De fractie van D66 vindt het toch een groot risico. Niet alleen voor mensen die daar wonen en lopen. Maar het is inmiddels ook een politiek risico. Als het nu nog mis zou gaan leidt dit onmiddellijk tot een motie van wantrouwen. Ze stelt dit van te voren omdat de fractie wil dat ongelukken voorkomen worden. Als toch bekend is dat de bomen weg moeten is D66 het met de VVD eens. Dan moet het niet langer uitgesteld worden maar direct uitgevoerd worden.

Mevrouw VAN WIJNGAARDEN zegt dat het buiten kijf is dat niemand ongelukken wil, maar er worden weinig bomen zo goed in de gaten gehouden als de bomen op de Veerдам. Tussentijds zijn er al bomen weggehaald waarvan bleek dat die ziek waren.

De heer DE HAAS heeft er vertrouwen in dat er goed naar de bomen gekeken wordt maar er is reeds aangegeven dat de bomen weg moeten. Waarom dan uitstellen vraagt hij zich af en onderschrijft de opmerkingen van mevrouw Van Es met betrekking tot het politieke risico.

De fractie volgt het college met betrekking tot de motie Houtstook. Er is al voldoende aandacht voor dit onderwerp.

Ook inzake de motie Schoner en Veiliger drinkwater volgt de fractie, gezien het antwoord van de wethouder, het college.

Inzake de motie over onderzoek effecten van 5G is de fractie van mening dat de gezondheid van de inwoners wel een taak is van de gemeente. Als er niet voldoende middelen zijn om dit onderzoek uit te voeren zou het wellicht regionaal aangepakt kunnen worden.

De motie Senioren Fit vindt de fractie sympathiek, de bestaande middelen zijn echter al voldoende. Om die reden wordt de motie niet gesteund.

De heer De Haas is blij dat de motie Begrotingsevenwicht omarmd wordt. De decentralisatie heeft aandacht nodig, er zijn onwenselijke effecten opgetreden.

Over de eigen motie Nieuw Beleid is de fractie van mening dat de ophoging in de begroting ergens voor moet dienen. Met zo maar bedragen in de begroting zetten is de fractie niet akkoord.

De heer DEN DEKKER constateert dat het college al zijn vragen heeft beantwoord. De fractie zal niet instemmen met de motie Houtstook. Hij verwijst naar de gemeente Alblasterdam waar allerlei promotie acties bestaan voor nette houtstook en barbecue.

Ook de moties Schoner en Veiliger drinkwater en Onderzoek effecten 5G worden niet gesteund door

de fractie.

De uitvoering van de motie Senioren Fit blijkt wel heel duur te zijn, daarnaast is het ook niet nodig omdat veel senioren in Nederland het vrij goed hebben terwijl de generaties die komen het minder hebben. Ook deze motie steunt de fractie niet.

De motie Begrotingsevenwicht wordt wel gesteund maar de motie Nieuw Beleid wordt niet gesteund.

De heer LAMMERS is blij dat er met betrekking tot de indicatoren steeds meer invulling wordt gegeven aan de vorig jaar aangenomen motie Meten is Weten. De fractie hoopt dat het een positief vervolg krijgt de komende jaren.

Het is bekend dat het thema houtstook al vaker aan de orde is geweest maar de bedoeling van de motie is om een stap verder te zetten dan alleen er over te praten. En het college te vragen welke concrete maatregelen mogelijk zijn.

Mevrouw VAN ES reageert dat er, op initiatief van de D66 fractie, eerder is gesproken over houtstook. Daar is ook al gevolg aan gegeven. De opmerking dat er alleen nog maar over gesproken is is niet correct.

De heer LAMMERS reageert dat zijn fractie aan D66 heeft gevraagd om samen de motie Houtstook in te dienen en daar was geen interesse in.

Mevrouw VAN ES bevestigt dit. De fractie was niet geïnteresseerd omdat zij niet voor een verbod is.

De heer LAMMERS antwoordt dat ook OP niet voor een verbod is. De motie vraagt uitsluitend of er onderzocht kan worden of een verbod mogelijk is. Er kan uit het onderzoek komen dat een verbod niet haalbaar is.

De heer DEN DEKKER begrijpt niet dat het OP tegen een houtstookverbod is maar de mogelijkheid daartoe wel wil laten onderzoeken.

De heer LAMMERS antwoordt dat er tot nu toe uitsluitend is gesproken over een houtstookverbod, de OP wil nu een stapje verder zetten door in kaart te brengen waar over gesproken wordt. Dat is nodig voor er daadwerkelijk maatregelen genomen kunnen worden.

De heer KOSTEN is getriggert dat OP onderzoek wil laten doen naar zaken waar de fractie niet voor is. Hij wil weten of OP voortaan alle moties ondersteunt die om onderzoek vragen.

Mevrouw VAN ES is van mening dat een onderzoek niet nodig is. De portefeuillehouder weet op dit moment waarschijnlijk al of het mogelijk is om een verbod in te voeren en te handhaven.

De heer LAMMERS zou het fijn vinden als de motie Houtstook wordt aangenomen zodat het college de mogelijkheden van een verbod kan onderzoeken en de raad het er vervolgens over kan hebben. Met betrekking tot de motie Schoner en Veiliger drinkwater begrijpt OP dat het verbeteren van de kwaliteit van het drinkwater nog 1,5 jaar kan duren. De fractie zal dit volgen.

Met betrekking tot het onderzoeken van de plaatselijke effecten van 5G op de volksgezondheid bestaan er volgens de heer Lammers twee groepen mensen. De gelovigen, dat zijn mensen die de consequenties op het gebied van volksgezondheid niet zien. En de ongelovigen, dat zijn mensen die de consequenties van 5G op de volksgezondheid heel erg inschatten.

Mevrouw VAN ES wil aan de twee groepen nog een derde toevoegen. Dat zijn de mensen die uitgaan van wetenschappelijk onderzoek. Daar behoort de fractie van D66 toe.

De heer LAMMERS antwoordt dat onderzoek niet altijd objectief is, er zijn meerdere wetenschappers met verschillende onderzoeken.

De heer VERWEIJ sluit zich aan bij mevrouw Van Es. Er zijn vele onderzoeken geweest en er is nooit een eenduidige relatie aangetoond met alle ziekten die de heer Lammers in de motie opnoemt. Hij vindt het nogal wat om dergelijke problemen op te sommen zonder dat daar wetenschappelijk bewijs tegenover staat.

De heer LAMMERS antwoordt dat hij dit niet zelf heeft bedacht, het komt uit een RIVM onderzoek.

Mevrouw VAN ES reageert dat de suggestie van ziektes niet in relatie gebracht wordt met 5G maar met het gebruik van een mobiele telefoon. Het gaat dus niet om 5G, dat wordt in de motie als oneigenlijk argument toegevoegd.

De heer VAN DEN DOOL is de draad van het betoog kwijt. De vorige motie ging over uitsluitend onderzoek plegen, deze motie gaat over gelovigen en ongelovigen. Hij is de draad kwijt.

De heer LAMMERS merkt op dat dit komt omdat er veel geïnterrupteerd wordt. Het onderwerp lijkt wel in deze raad te spelen omdat men stellig opmerkt dat het allemaal niets uitmaakt. Toch zijn er wetenschappers die waarschuwen voor ernstige gezondheidsrisico's.

Mevrouw VAN ES vraagt welke wetenschappers beweren dat 5G gevaarlijk is.

De heer LAMMERS zegt toe mevrouw Van Es een lijstje te doen toekomen en gaat verder met zijn betoog. De motie roept op om de plaatselijke effecten van 5G in kaart te brengen. Het is dus geen stelling voor of tegen 5G, het is alleen de vraag om te berekenen wat de plaatselijke effecten zijn als er 5G antennes op bushokjes en gebouwen geplaatst worden.

De heer DEN DEKKER kent uit nabije kring de effecten die bepaalde straling op mensen kan hebben. Dit kan ook veroorzaakt worden door 3G, 4G of nog andere straling. De link met 5G ziet de heer Den Dekker niet. Daarnaast vraagt hij hoe de heer Lammers het onderzoek naar plaatselijke effecten voor zich ziet. Gaat dit gebeuren door middel van meting of enquête?

De heer LAMMERS antwoordt dat de motie aan het college verzoekt om in kaart te brengen wat de gevolgen zouden kunnen zijn van de invloeden van 5G.

De heer P. STREMLER stelt aan de heer Lammers voor om de motie over 5G in te trekken en eerst de bespreking in de commissie af te wachten. De PAB wil daarvoor een oplegnotitie maken waarin gekeken wordt wat de impact van 5G is. Het overgaan naar 5G is niet zo simpel als de overstap van 3G naar 4G. 5G heeft veel impact op de maatschappij. Vanuit dat oogpunt wil PAB graag met de hele commissie in gesprek over dit onderwerp.

De heer LAMMERS vindt dat een goede zet en stelt voor om de oplegnotitie samen te maken. De heer Lammers vervolgt zijn betoog en brengt de motie Senioren Fit ter sprake. Het college geeft aan dat de kosten erg hoog zijn. Hij vraagt zich echter af of alle senioren wel gebruik zullen maken van de check up, dus dat bedrag is wellicht te hoog ingeschat. Als 20% van de senioren gebruik gaat maken van de regeling zou het volgens de heer Lammers binnen de haalbare kaders gaan vallen. Die motie wil hij steunen.

De heer Lammers is blij dat het college de motie Begrotingsevenwicht omarmt, hij spreekt de hoop uit dat het merendeel van de raad de motie steunt.

De motie Nieuw Beleid steunt de fractie van OP ook. Er is al € 100.000 per jaar beschikbaar voor nieuw beleid, waarom dan nog extra geld reserveren.

Mevrouw VAN ES dankt voor de antwoorden en gaat direct over tot de moties. Over de motie Houtstook heeft ze per interruptie al een aantal dingen gezegd. De fractie heeft regelmatig aandacht voor dit onderwerp gevraagd maar ze erkent dat het heel moeilijk is om op gemeente niveau meer te doen dan nu al gedaan wordt. D66 overweegt om de landelijke fractie te benaderen want met landelijk beleid moet meer mogelijk zijn. De fractie stemt tegen de motie.

De motie Schoner en Veiliger drinkwater, ze dankt de portefeuillehouder voor de toezegging dat er binnen 1,5 jaar overgeschakeld wordt op een andere bron. De fractie neemt afstand van de suggestie dat het drinkwater in Papendrecht niet veilig zou zijn, dat is het wel.

Over de motie 5G is alles al gezegd. Andere punten over 5G worden nog besproken in de commissie. De fractie stemt tegen de motie.

Met betrekking tot de motie Senioren Fit merkt mevrouw Van Es op dat de groep ouderen de rijkste groep is ter wereld. Er is geen groep die als groep zo rijk is.

De heer VERWEIJEN reageert dat als er 9 mensen in een straat wonen die € 1.000 verdienen en 1

verdient er € 10.000 dan is het een rijke straat. Dit is bij ouderen ook het geval. Uitgaan van een gemiddelde is niet goed, men moet in dit geval de mediaan gebruiken.

Mevrouw VAN ES is het niet eens met de opmerking van de heer Verweijen. Zijn voorbeeld suggereert dat de groep financieel onafhankelijke ouderen heel klein is. Dat is niet het geval. Het is een heel grote groep. Daarbij is het de vraag of dit zo blijft en toekomstige ouderen ook zo goed af zullen zijn. Dat is tevens een afweging om je af te vragen of er wel op ouderen gericht moet worden. Een andere reden om niet alleen op ouderen te richten als het gaat om fitheid is dat het vooral effectief is als men het hele leven lang fit is. Wellicht is het veel gunstiger om op vijftigers te richten bijvoorbeeld. De portefeuillehouder heeft reeds aangegeven hoeveel mogelijkheden er al bestaan om te laten bewegen en te laten kijken wat goed is voor mensen. Ook bij sportscholen bestaan allerlei mogelijkheden. De fractie stemt tegen de motie.

Inzake de motie begrotingsevenwicht merkt mevrouw Van Es op dat dit punt landelijk al aangekaart is door de Tweede Kamer fracties van de ChristenUnie en D66 en wordt er al gepleit voor een andere manier van financieren dan de trap op trap af. De fractie vindt deze motie daarom overbodig en steunt die niet.

De motie Nieuw Beleid steunt de fractie wel. De fractie is niet per definitie tegen het reserveren van geld voor nieuw beleid maar vindt dat er in de huidige situatie, waarbij flink bezuinigd moet worden, er andersom geredeneerd moet worden. Dus in principe schrappen en als er ruimte blijkt te zijn dan kan het meegenomen worden.

De heer KOSTEN benoemt direct de moties. Motie Houtstook steunt de fractie niet, men wil geen verbod.

Motie Schoner en Veiliger drinkwater steunt de fractie ook niet. Het college heeft toegezegd dat er overgeschakeld wordt en dat dit niet sneller kan.

Het onderwerp 5G wordt binnenkort in de commissie besproken, de fractie wacht dit met belangstelling af en steunt de motie niet.

Met betrekking tot Senioren Fit is de heer Kosten het eens dat er meer ingezet moet worden op preventie. In dat kader heeft de SGP recent ook een motie ingediend. De motie gaat over alle senioren. Daarbij zit een groep die deze regeling zelf kan betalen. Daarnaast wordt er nu gevraagd om deze regeling mee te nemen in de begrotingsbehandeling van 2021. Dit vervuilt het debat en kan beter bij de behandeling van de kadernota meegenomen worden. De fractie steunt de motie niet. De heer DE HAAS merkt op dat er uitsluitend wordt opgeroepen om af te zien van de reservering voor 2021 en in de meerjarenbegroting te verwerken. Waarom vooruit blijven schuiven en niet gewoon omarmen?

De heer KOSTEN vindt de motie Begrotingsevenwicht niet 'des Papendrechts' om te omarmen, hij verbaast zich hier over. De portefeuillehouder heeft echter aangegeven dat de motie het college helpt en om die reden stemt de fractie in met deze motie.

De fractie vindt het goed om een reservering voor nieuw beleid op te nemen waarbij het wel zo moet zijn dat de raad nog de kans krijgt om definitief toestemming voor de invulling te geven. Dat is de afspraak die staat en daaraan conformeert de heer Kosten zich. De fractie stemt in met de motie.

Mevrouw KARSO vindt het prettig te vernemen dat alles ter discussie staat en dat het voornemen is om een sluitende begroting aan te nemen. Ze is minder blij met de woordvoering van de wethouder over de motie Senioren Fit. Los van de inhoud hoort men alleen nog de mogelijke kosten van € 350.000 en de rest wordt niet meer gehoord. Er is ook niet gesproken over de mogelijke opbrengsten terwijl investering op preventie en integrale aanpak op andere vlakken winst oplevert. Het is een kwestie van slimmer werken. Als er op deze manier geïnvesteerd wordt kan er iets in beweging gebracht worden waardoor lagere zorgkosten, een hogere kwaliteit van het leven en wellicht een hogere levensverwachting bij de senioren bereikt kan worden. Er is bewust voor

gekozen om met de senioren te starten. Er bestaan inderdaad al veel initiatieven maar daar wordt niet altijd gebruik van gemaakt. Men is ook niet altijd op de hoogte van de initiatieven. Hoe mooi zou het zijn als de fitheidstest gebruikt wordt om een campagne op te zetten en binnen de gemeente aan te geven dat dit soort mogelijkheden bestaan.

Mevrouw VERDOORN benadrukt dat er goed reclame gemaakt wordt voor alle mogelijkheden en er wordt al veel gebruikt van gemaakt. Ook door de groep 70+. Ze heeft dit zelf gezien bij de voorziening op de Markt.

Mevrouw KARSO merkt op dat ze toevallig deze dag een mailtje heeft ontvangen dat juist de voorziening op de Markt wegbezuinigd gaat worden. Rivas doet veel maar de vraag is wat het effect en de impact is. De motie Senioren Fit levert een grote sociaal economische waarde op. Bij promotie kan aangegeven worden dat men gebruik kan maken van de eigen aanvullende verzekering.

Voorziening is één ding maar men gaat feitelijk pas sporten als men weet dat het moet. Om die reden is bewustwording zo belangrijk. Het gaat om informeren, stimuleren en pas later organiseren. Mevrouw VAN ES merkt op dat het natuurlijk nooit moet.

Mevrouw KARSO reageert dat het toch mooi zou zijn als iedereen geattendeerd kan worden op de voorzieningen. Hierin moeten ook de sportverenigingen gestimuleerd worden.

Mevrouw VAN ES concludeert dat dit een verschil in inzicht is over de rol van de overheid. De overheid moet de sportverenigingen niet gaan vertellen wat zij moeten doen. Dat moet gewoon aan de sportverenigingen overgelaten worden.

Mevrouw Van Es leest nog een zin voor van het CBS op dit onderwerp: 'het gemiddelde inkomen en het doorsnee, oftewel mediaan vermogen van 65+ huishoudens zijn er in 20 jaar tijd meer op vooruitgegaan dan het inkomen en vermogen van gemiddelde huishoudens'.

Mevrouw KARSO vervolgt over de genoemde kosten. Als 20% van de senioren niet in staat is om de kosten zelf te dragen kom je op € 70.000 tot € 75.000. Dan staat de vraag nog steeds wat het oplevert maar het gaat er vooral om om mensen in beweging te brengen. Mevrouw Karso spreekt haar zorg uit over hoe er straks met de ombuigingen omgegaan wordt. Men gaat blijkbaar alleen uit van kosten en niet wat iets oplevert.

De heer DEN DEKKER is van mening dat senioren heel goed zelf kunnen beoordelen of men fit is. Bij klachten kan een huisarts een adviserende rol spelen.

Mevrouw KARSO vindt dat men moet verleiden en dat begint bij meten en weten. De fractie houdt de motie aan.

De fractie heeft van het college de indruk gekregen dat er voldoende geanticipeerd wordt op het onderwerp houtstook en zal de motie hierover niet steunen.

Over anderhalf jaar zal een hogere kwaliteit van het drinkwater bereikt zijn, daarom wordt ook de motie Schoner en Veiliger drinkwater niet gesteund.

Dat geldt ook voor het onderzoek naar de effecten van 5G op de volksgezondheid.

De moties Begrotingsevenwicht en Nieuw Beleid zal de fractie wel steunen.

Nog even terugkomend op de opmerking van de SGP over de motie Senioren Fit in relatie tot de begrotingsbehandeling van 2021. Dit is bewust zo opgenomen om het college de ruimte te geven om de nodige voorbereidingen te treffen.

De heer GRIMMIUS merkt op dat inzake het beleid op de jachthaven het hem nog niet duidelijk is wat nu voor de gemeente en wat voor de vereniging is. De heer Grimmius is akkoord als de beantwoording op een later moment volgt.

Met betrekking tot de trap bij de A15 vraagt de heer Grimmius naar de kostenverdeling.

De motie Houtstook steunt de fractie niet. Er wordt een onderzoek gevraagd naar een verbod. Er zijn echter al gemeenten die een verbod hebben ingevoerd, dus die mogelijkheid bestaat. Het gaat vervolgens om handhaving en de vraag is of men daartoe wil overgaan.

Mevrouw VAN ES vraagt of het bij het verbod niet vooral gaat om open vuren.

De heer GRIMMIUS bevestigt dit, het gaat vooral om vuurkorven en dergelijke.

Betreffende de motie Schoner en Veiliger drinkwater kan de fractie zich vinden in de beantwoording van het college en zal de motie niet steunen.

Het is goed om in commissieverband verder te praten over het onderwerp 5G, om die reden zal die motie niet gesteund worden.

De motie Senioren Fit wordt ook niet gesteund. Alle argumenten die reeds gepasseerd zijn als de rol van de huisarts, Rivas en zorgverzekeringen kan de fractie zich in vinden.

Met betrekking tot de motie Begrotingsevenwicht is het de heer Grimmius bekend dat men daar landelijk mee bezig is maar dat heeft nog niet tot concrete plannen geleid. Om die reden doet deze motie nog wel degelijk opgeld.

De intentie van de motie Nieuw Beleid vindt de heer Grimmius helder. Na de discussie over dit onderwerp te hebben gevolgd zal de fractie deze motie steunen.

Tweede termijn college

Wethouder PAANS reageert dat er in de regio een taakstelling is van € 3,6 mln. Daar moeten nog maatregelen tegenaan gehangen worden. Die maatregelen hebben consequenties voor de inwoners en dan moet bekeken gaan worden of er wel of geen flankerend beleid gevoerd gaat worden.

Wethouder JANSSEN start zijn beantwoording met de energiestrategie. In juni moet dit in concept gereed zijn. Daarin zal een mix van energiebronnen aan de orde komen. Zonnepanelen zullen daar zeker onderdeel van uitmaken, of het mogelijk is om die bij de A15 te plaatsen is de wethouder nu niet bekend. Daarnaast is in maart 2021 de locatiebepaling aan de orde die in participatie met bewoners en ondernemers zal worden opgepakt.

De wethouder richt erop om het eerste kwartaal van 2020 meer te melden over de motie deelauto's.

Het onderwerp 5G is geagendeerd voor de volgende commissievergadering.

Met betrekking tot de bomen op de Veerdam zegt de wethouder in januari een RaadsInformatieBrief toe waar hij de resultaten van de laatste inspectie die in november/december zal plaatsvinden met de raad zal delen.

De kosten van de trap bij de A15 zijn voor het Rijk.

Vervolgens brengt de VOORZITTER de moties in stemming:

Motie 1, Houtstook:

Deze motie wordt afgewezen met 21 stemmen tegen en 2 stemmen voor.

Voor heeft gestemd: OP.

Motie 2, Schoner en Veiliger drinkwater:

Deze motie wordt afgewezen met 21 stemmen tegen en 2 stemmen voor.

Voor heeft gestemd: OP

Motie 3, Onderzoek naar de plaatselijke effecten van 5G op de volksgezondheid:

De heer LAMMERS trekt deze motie in gezien de bespreking in commissie.

Motie 4, Senioren Fit:

Deze motie wordt afgewezen met 20 stemmen tegen en 3 stemmen voor.

Voor hebben gestemd: PvdA en OP.

Motie 5, Begrotingsevenwicht:

Deze motie wordt aangenomen met 19 stemmen voor en 4 stemmen tegen.

Tegen hebben gestemd: VVD en D66.

Motie 6, Nieuw Beleid:

Deze motie wordt verworpen met 15 stemmen tegen en 8 stemmen voor.

Voor hebben gestemd: VVD, OP, D66, GroenLinks en PvdA.

Aansluitend brengt de VOORZITTER het voorstel Concept Begroting 2020 in stemming:

Mevrouw VAN ES legt een stemverklaring af. Ondanks het feit dat de fractie graag had gezien dat er al eerder was begonnen met de bezuinigingen hecht men er toch aan om verantwoordelijkheid te nemen. De fractie zal om die reden instemmen met het voorstel.

Dit voorstel wordt unaniem (23 stemmen voor) aangenomen.

Mevrouw De Keizer verlaat de vergadering.

Gezien het tijdstip en het aantal mensen op de publieke tribune stelt de VOORZITTER voor om nu over te gaan naar agendapunt 12. De vergadering stemt hier mee in.

12. Afscheid raadslid de heer E. Lichtenberg

De VOORZITTER neemt als eerste het woord en blikt, met een presentatie van foto's, terug op het (politieke) verleden van de heer Lichtenberg. Het aantreden van de heer Lichtenberg als ambtenaar bij de gemeente Papendrecht en aansluitend, vanaf 2006, na het aanvaarden van een functie elders, de politieke carrière. Eerst als burgerraadslid en bij de verkiezingen in 2010 als lijsttrekker voor het CDA en vervolgens lid van de gemeenteraad en fractievoorzitter voor het CDA.

De voorzitter benoemt dat Papendrecht niet alleen veel voor de heer Lichtenberg heeft betekend, de heer Lichtenberg heeft ook veel voor Papendrecht betekend. Hij noemt daarbij als voorbeelden het winkelcentrum De Meent, theater en sportcentrum, diverse parken, de verbouwing van het gemeentehuis en de samenwerking in de regio. Dit zijn slechts een klein aantal zaken van veel meer waar de heer Lichtenberg een bijdrage aan heeft geleverd.

Aan mensen is gevraagd om kort iets weer te geven over de heer Lichtenberg. Daarbij kwamen onder andere opmerkingen als 'goed kunnen luisteren, op het juiste moment kunnen toegeven en een ander iets gunnen. Iemand die de democratie respecteert en verdedigt waar dat nodig is. Geen heilig boontje, slim en strategisch en qua samenwerking lovend met een knipoog.'

'Als het erom ging de onafhankelijkheid van Papendrecht te bewaren dan vond ik in hem een warm medestander'.

Men twijfelt er niet aan dat de heer Lichtenberg het burgemeesterschap goed gaat invullen. De manier waarop hij zich gedraagt, met zijn warme hart voor de samenleving, de wijze waarop hij voor de democratie staat en zijn scherpe oog voor onzin.

De voorzitter dankt de heer Lichtenberg voor alles wat hij voor Papendrecht heeft betekend en vraagt hem naar voren te komen om hem de Gouden Gemeentespeld op te spelden. De bijbehorende oorkonde zal hem op een praktisch moment overhandigd worden.

Vervolgens spreekt de heer A. STREMLER als raadsoudste de heer Lichtenberg toe. Aan de hand van een aantal foto's en het benoemen van een aantal anekdotes blikt hij terug op het verleden van de heer Lichtenberg als ambtenaar en vervolgens raadslid van Papendrecht.

De heer Lichtenberg heeft een stevig stempel gedrukt op het functioneren van de gemeenteraad. De specifieke kenmerken die opvielen zijn samen te vatten als deskundig, kundig, verbindend en overtuigingskracht. De heer Lichtenberg hield afstand van politiek theater en politieke gevechten in de raad. Hij was meer op besturen en verbinden gericht. Ook tijdens zijn werkzaamheden in de

Drechtsteden was zijn invloed als verbinder herkenbaar. Hij stond daar pal voor de positie van de lokale gemeenteraden.

Namens de gehele raad feliciteert de heer A. Stremmer de heer Lichtenberg met zijn benoeming tot burgemeester van Altena. Hij wenst hem veel succes en een fijne en gelukkige tijd, samen met zijn gezin. Hij dankt de heer Lichtenberg voor zijn grote inzet voor Papendrecht en de Papendrechtse samenleving.

Namens de CDA fractie blikt mevrouw MIDDELKOOP terug op alle functies die de heer Lichtenberg bij het CDA heeft vervuld. Bestuurslid, duo raadslid, raadslid, lijsttrekker en fractievoorzitter. En in elke functie heeft hij zich voor 200% ingezet. Mevrouw Middelkoop toont een aantal foto's uit oude campagnes. Ze prijst de deskundigheid en dossierkennis van de heer Lichtenberg. De fractie en het bestuur hebben een aantal kenmerken van de heer Lichtenberg op een rijtje gezet. Dat zijn onder andere nachtwerker, eerlijk, stevig, trouw, helicopterview, midden in de samenleving, positief, overtuigd katholiek, goed luisteraar en vasthoudend.

Mevrouw Middelkoop dankt de heer Lichtenberg voor de goede, prettige samenwerking. De fractie en het bestuur wensen hem God's zegen toe. Een fijne tijd als burgemeester in Altena, samen met zijn gezin. Mevrouw Middelkoop sluit af met de woorden; ga met God en Hij zal met je zijn.

De heer LICHTENBERG dankt voor alle woorden, het vindt het erg leuk gedaan. Hij is blij dat zijn plek in de gemeenteraad wordt overgenomen door mevrouw Van der Matten. Hij wenst haar heel veel succes en heeft het vertrouwen dat zij, samen met de overige fractieleden het CDA geluid blijven vertolken. Hij vindt Papendrecht de mooiste gemeente van de regio Drechtsteden en dat blijft zo. Hij is dankbaar dat hij daar een aantal jaren in heeft mogen werken. Belangrijk vindt hij om te noemen dat de P&C cyclus is verbeterd, dat het gemeentehuis is verbouwd tot een huis voor de gemeente en de samenwerking in de regio is hem dierbaar.

Hij heeft zich de afgelopen 25 jaar een betrokken inwoner gevoeld. Hij heeft zich met passie en plezier ingezet om Papendrecht door te kunnen geven aan hen die na ons komen. Maar Papendrecht is nooit af en blijft inzet vragen. Hij wenst iedereen daar veel succes bij.

Hij dankt iedereen voor de lieve en mooie woorden en voor de onderscheiding. Hij dankt iedereen voor de samenwerking en noemt daarbij de leden van de gemeenteraad, burgerraadsleden, leden van de colleges, burgemeesters Bandell, Tuijnman, De Bruin en Moerkerke. En niet in de laatste plaats de ambtelijke ondersteuning en de griffie. Hij vraagt een ieder alle verworvenheden te koesteren, inclusief de regionale samenwerking. Wees zuinig op elkaar en wenst iedereen heil en zegen toe.

De VOORZITTER dankt de heer Lichtenberg en overhandigt hem zijn naambordje en een aantal attenties.

Hij benoemt dat de lege plek die nu ontstaan is in de raad weer gevuld moet gaan worden. Hiertoe is een commissie van de geloofsbrieven in het leven geroepen. Deze commissie wordt gevormd door de dames De Heer en Karso en de heer Van der Tak.

Vervolgens schorst de voorzitter de vergadering voor korte tijd zodat de commissie van de geloofsbrieven in de gelegenheid is om de geloofsbrieven van mevrouw Van der Matten te onderzoeken.

13. Toelating raadslid mevrouw A. van der Matten-Spek / CDA

De VOORZITTER heropent de vergadering en geeft het woord aan mevrouw Karso, als voorzitter van de commissie geloofsbrieven.

Mevrouw KARSO vertelt dat de commissie de geloofsbrieven heeft onderzocht. Er is voldaan aan alle benoemde en in de gemeentewet gestelde eisen en daarmee zijn de geloofsbrieven in orde

bevonden. De commissie geeft een positief advies en is van mening dat mevrouw Van der Matten moet worden toegelaten als lid van de gemeenteraad van Papendrecht.

Vervolgens vraagt de VOORZITTER of de raad instemt met de voordracht van de commissie geloofsbrieven. Dit wordt per acclamatie gedaan.

Aansluitend legt mevrouw Van der Matten-Spek in handen van de burgemeester de eed af en treedt daarmee toe tot de gemeenteraad van Papendrecht.

De VOORZITTER legt de raad, gezien het tijdstip, een ordevoorstel voor waarbij een drietal keuzes zijn. De vergadering kan op dit moment worden voortgezet, de reserve avond van vrijdag 8 november kan gebruikt worden of de tweede reserveavond van 14 november.

Er zijn 14 stemmen voor 8 november en 6 stemmen voor 14 november. De voorzitter concludeert dat de vergadering op 8 november voortgezet zal worden en schorst hierop de vergadering om 00.15 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van de gemeente Papendrecht op ..... 2019.

De griffier
C. Bus

De voorzitter,
A. J. Moerkerke